

RAMOWY PROGRAM OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ W WOJEWÓDZTWIE OPOLSKIM

Wprowadzenie

Zgodnie z art. 6 ust. 6 pkt 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1673 ze zm.), opracowanie ramowego programu ochrony osób doznających przemocy domowej należy do zadań własnych samorządu województwa.

Ramowy program jest narzędziem wspierającym opracowanie i realizację gminnych (art. 6 ust. 2 pkt 1) i powiatowych (art. 6 ust. 3 pkt 1 ww. ustawy) programów ochrony osób doznających przemocy domowej, stanowiąc integralną część lokalnego i regionalnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej.

Ramowy program wskazuje przykładowy katalog działań, mających stanowić podstawę w pracy z osobami doznającymi przemocy domowej.

Podstawy prawne

Podstawę prawną niniejszego, Ramowego programu stanowią w szczególności krajowe akty prawne, tj.:

- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. 2024 r. poz. 1673 ze zm.);
- Rozporządzenie Rady Ministrów z 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskiej Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2023 r. poz. 1870);
- Uchwała nr 205 Rady Ministrów z 9 listopada 2023 r. w sprawie ustanowienia Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 (M.P. poz. 1232 ze zm.).

I. Cel programów ochrony osób doznających przemocy domowej

Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób doznających przemocy domowej w województwie opolskim poprzez zapewnienie im wsparcia i pomocy oraz odzyskania poczucia bezpieczeństwa.

Założenia programu winny uwzględniać:

- różnorodne, możliwe formy działań, zwiększające skuteczność pomocy i ochrony osób doznających przemocy domowej;
- podnoszenie kwalifikacji zawodowych i umiejętności społecznych oraz zapobieganie wypaleniu zawodowemu pracowników służb, instytucji i organizacji pozarządowych, pracujących z osobami dotkniętymi przemocą domową;
- wzmocnienie współpracy międzyinstytucjonalnej i międzysektorowej w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej;
- podniesienie świadomości społecznej w zakresie rozumienia i przeciwdziałania zjawiska przemocy domowej.

II. Adresaci programów

Adresatami programów ochrony osób doznających przemocy domowej są osoby - mieszkańcy województwa opolskiego, doznające przemocy domowej, oraz podmioty - instytucje, jednostki i organizacje pozarządowe, działające w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.

Działania programu winny być kierowane w szczególności do:

- osób doznających przemocy domowej (w tym dzieci, współmałżonków, partnerów, osób starszych, osób z niepełnosprawnościami);
- świadków przemocy domowej;
- osób zagrożonych wystąpieniem przemocy domowej;
- pracowników instytucji i jednostek publicznych, działających w obszarze przeciwdziałania przemocy (w tym pracownicy socjalni, kuratorzy, policjanci, pedagodzy, psycholodzy, nauczyciele, lekarze, pielęgniarki);
- organizacji pozarządowych, zajmujących się pomocą osobom doznającym przemocy;
- społeczności lokalnej województwa opolskiego.

III. Realizatorzy programów

Realizatorami programów ochrony osób doznających przemocy domowej są pomioty publiczne i organizacje pozarządowe, działające w województwie opolskim, w tym:

- samorząd terytorialny (gminny, powiatowy i wojewódzki) w województwie opolskim.
- jednostki organizacyjne pomocy społecznej (w tym ośrodki pomocy społecznej, powiatowe centra pomocy rodzinie, ośrodki interwencji kryzysowej);
- specjalistyczne ośrodki wsparcia dla osób doznających przemocy domowej;
- organizacje pozarządowe;
- jednostki wymiaru sprawiedliwości (sądy, prokuratura);
- policja, straże miejskie/gminne;
- placówki oświatowe;
- placówki ochrony zdrowia;
- gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych;
- gminne zespoły interdyscyplinarne do spraw przeciwdziałania przemocy domowej, poradnie rodzinne, punkty konsultacyjne, schroniska i inne podmioty działające na rzecz osób doznających przemocy.

IV. Zawartość merytoryczna programów

1) Wprowadzenie/Wstęp - z uwzględnieniem ewentualnych informacji o aktach prawa miejscowego, odnoszących się do zjawiska przeciwdziałania przemocy domowej.

2) Diagnoza zjawiska przemocy domowej na terenie gminy/powiatu –
rozpoznanie

i analiza zjawiska na podstawie:

- dostępnych danych statystycznych z instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej (np. Policji, ośrodków pomocy społecznej, sądów, gminnych zespołów interdyscyplinarnych danego powiatu);
- wyników badań (ilościowych i jakościowych);

- oceny dostępności instytucji udzielających wsparcia osobom doznającym przemocy;
- analizy trendów i potrzeb w gminie/powiecie w zakresie tego zjawiska.

3) Analiza zasobów gminy/powiatu w zakresie wsparcia osób doznających przemocy domowej, tj.:

- infrastruktury (w tym ośrodków wsparcia, punktów konsultacyjnych);
- zasobów kadrowych (w tym specjalistów, psychologów, pedagogów);
- zasobów organizacyjnych (w tym zespołów interdyscyplinarnych ds. przeciwdziałania przemocy domowej, organizacji pozarządowych);
- dostępnych programów profilaktycznych, edukacyjnych itp.

4) Działania programowe – obszary:

a) Działania informacyjno-edukacyjne

- zwiększenie świadomości społecznej w obszarze przeciwdziałania przemocy;
- prowadzenie kampanii edukacyjnych i profilaktycznych;
- promowanie wychowania bez przemocy i równości w relacjach;
- prowadzenie zajęć i warsztatów w szkołach, placówkach oświatowych i ośrodkach kultury;
- upowszechnianie informacji o dostępnych formach pomocy;
- organizacja warsztatów dla osób doznających przemocy (asertywność, samoocena, rozwój osobisty);
- szkolenia dla przedstawicieli służb i instytucji w zakresie rozpoznawania i reagowania na przemoc.

b) Działania interwencyjne

- realizacja procedury „Niebieskiej Karty”;
- monitorowanie sytuacji rodzin zdiagnozowanych jako dotknięte przemocą;

- zapewnienie poradnictwa psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego;
- uruchomienie całodobowych telefonów zaufania i punktów interwencyjnych;
- zapewnienie bezpiecznego schronienia osobom doświadczającym przemocy (mieszkania interwencyjne, ośrodki wsparcia);
- ochrona osób doznających przemocy przed sprawcą, w tym zapewnienie lokali komunalnych;
- tworzenie indywidualnych planów ochrony osób doznających przemocy;
- działalność zespołów interdyscyplinarnych i grup diagnostyczno-pomocowych, zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej.

c) Działania wspierające

- tworzenie i realizacja programów terapeutycznych i grup wsparcia dla osób doznających przemocy;
- organizacja superwizji, doradztwa i grup wsparcia dla pracowników służb społecznych;
- szkolenia i doskonalenie zawodowe kadr instytucji pomocowych;
- współpraca z organizacjami pozarządowymi i podmiotami publicznymi działającymi na rzecz osób doświadczających przemocy;
- wspieranie i rozwój lokalnych systemów przeciwdziałania przemocy domowej.

V. Zasady realizacji programów

Przy opracowaniu i realizacji programu ochrony osób doznających przemocy domowej winno się określić:

- okres realizacji programu;
- miejsce i zasięg realizacji (gmina, powiat, województwo);
- podmioty odpowiedzialne (ośrodek pomocy społecznej lub/i inne jednostki gminy/powiatu, organizacje pozarządowe i in.);
- metody i formy realizacji działań (warsztaty, szkolenia, kampanie itp.);
- zasady prowadzenia dokumentacji;

- zasady współpracy międzyinstytucjonalnej i międzysektorowej w gminie/powiecie.

VI. Monitoring i ewaluacja

Realizacja działań programowych winna zostać objęta:

- monitoringiem (celów, zadań, uczestników, wskaźników itd.) prowadzonym przez wyznaczony podmiot - instytucję w gminie/powiecie (ewentualnie we współpracy z innymi podmiotami lokalnymi i regionalnymi) jako stopnia realizacji przyjętych zamierzeń (prowadzenie sprawozdawczości);
- ewaluacją - wg ustalonego okresu, np. corocznie, jako analizy skutków i rezultatów przyjętych działań/zamierzeń w gminie/powiecie, które mają stanowić podstawę do aktualizacji programu, celem m. in. upowszechnienia skutecznych działań pomocowych.

VII. Finansowanie programów ochrony osób doznających przemocy domowej

Program może być finansowany z jednego lub wielu źródeł, w tym ze środków:

- własnych gminy i powiatu (np. z gminnych funduszy na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych);
- budżetu państwa (np. w ramach Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030);
- środków zewnętrznych, w tym funduszy UE (np. w ramach realizacji projektów partnerskich lub własnych, współfinansowanych z Europejskiego Funduszy Społecznego Plus);
- Samorządu Województwa Opolskiego;
- podmiotów komercyjnych i organizacji pozarządowych.

VIII. Postanowienia końcowe

Ramowy Program Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Województwie Opolskim stanowi dokument operacyjny, który jest podstawą do opracowania powiatowych i gminnych programów przeciwdziałania przemocy domowej.

Jego wdrożenie ma na celu wzmocnienie systemu ochrony osób doznających przemocy oraz zwiększenie skuteczności działań publicznych instytucji i jednostek

oraz organizacji pozarządowych na rzecz ograniczania zjawiska przemocy domowej i jego skutków.